

مدرسه علمیه جامعه النور

عنوان:

جایگاه قرض الحسنه در نظام اقتصادی اسلام

استاد راهنما:

سرکار خانم مرجان حر

محقق:

راحله رحمانی

مهر ماه ۱۳۹۰

بسم الله الرحمن

الرحيم

چکیده

در این مقاله سعی شده است که به بیان اهمیت و ضرورت وجود قرض الحسنه در جامعه اسلامی و هدف اصلی از آن که ایجاد و تحکیم ارتباط اجتماعی بین امت و استفاده همگانی از منابع اقتصادی و ثروت جامعه است اشاره شود. همچنین به بیان فواید قرض الحسنه که حفظ شخصیت قرض گیرنده و کار و تلاش او برای بازپرداخت بدهی اش می باشد اشاره شده است. به طوری که موجب دلگرمی و محبت بین طرفین شده و از نظر اقتصادی مانع هیچ گونه نشستی در اقتصاد می شود و موجب به جریان افتادن وجوه راکد می گردد. قرض باید بدون چشم داشت و منت و تنها برای خشنودی خدا باشد و اگر با هدف دیگری همچون کسب سود باشد به ربا تبدیل می شود که در اسلام حرام شمرده چون مانع از تلاش اقتصادی مردم می شود. در این مقاله سعی شده به بیان آثار اجتماعی و اقتصادی قرض الحسنه که از جمله می توان به امنیت اجتماعی و اقتصادی و کاهش فاصله طبقاتی، جلوگیری از راکد ماندن وجوه و افزایش پس انداز ملی و..... اشاره کرد.

همچنین در پایان سعی شده است به گوشه هایی از معایب نظام بانکداری در کشور اسلامی مان اشاره شود تا ببینیم آیا معیارهای یک قرض الحسنه اسلامی را دارند یا نه؟ و آیا توانسته اند نقش مفیدی را در اقتصاد ما ایفا کنند؟

کلید واژه: قرض، قرض الحسنه، اقتصاد، اقتصاد اسلامی

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱
مفهوم قرض الحسنه ، ربا.....	۲
تاریخچه ، ضرورت و هدف قرض الحسنه.....	۳
فواید و شروط دادن قرض الحسنه.....	۴
ربا و علل حرمت آن.....	۶
جایگاه قرض الحسنه در نظام بانکی اسلامی.....	۷
جهاد اقتصادی و تبلیغات رنگارنگ بانکی.....	۹
آثار اجتماعی و اقتصادی قرض الحسنه.....	۱۰
قرض الحسنه و توزیع درآمد.....	۱۰
نتیجه گیری.....	۱۲
پیشنهادهات.....	۱۳
پی نوشت ها.....	۱۴
منابع.....	۱۶

نتیجه گیری

انگیزه معنوی و اخروی وام دهنده و نیازمند بودن وام گیرنده به عنوان دو رکن اساسی، نقش مهمی در تبیین و پیش بینی اثرات اجتماعی، اقتصادی قرض الحسنه دارد.

یکی از آثار اجتماعی قرض الحسنه کاهش فاصله طبقاتی است. این مهم در صندوق تعاون قرض الحسنه که بین افرادی با سطح درآمد یکسان شکل می گیرد با تثبیت درآمد به دست آمده در این قشر ظاهر می گردد و از تشدید فاصله ی طبقاتی جلوگیری به عمل می آورد. از بارزترین اثرات مثبت قرض الحسنه بر متغیرهای اقتصادی اثر آن بر پس انداز است. قرض الحسنه از دیدگاه وام دهنده ی مسلمان، به جهت آنکه در آن بازپرداخت اصل سرمایه تضمین می شود، نوعی پس انداز فردی است که اگر چه سود مادی ندارد ولی به جهت پاداش های اخروی دارای بازدهی معنوی می باشد.

با توجه به دومین رکن قرض الحسنه، وجوه مزبور باید در جهت رفع نیازهای ضروری صرف شود. در شرایط کنونی بر طرف نمودن چنین نیازهایی متکی بر خرید کالاهای با دوام می باشد. از طرفی می دانیم که خرید کالاهای مصرفی با دوام به معنای افزایش مخارج مصرفی می باشد، که در نزد وام گیرنده نوعی پس انداز محسوب می شود. بدیهی است از جهت کلان نیز می توان پیش بینی کرد که کارکرد نهاد قرض الحسنه موجب افزایش پس انداز ملی گردد.

اما اگر قرض الحسنه در امور تولید باشد، تبدیل به کالاهای سرمایه ای شده و از طریق افزایش سرمایه گذاری پس انداز ملی را بالا می برد.

در مورد اثر قرض الحسنه در بخش پولی اقتصاد تأثیری بر افزایش حجم نقدینگی نخواهد داشت. از طرفی تأثیر قرض الحسنه بر سطح عمومی قیمت ها، با توجه به کشش عرضه کل قابل بررسی است.

از مزایا و ویژگیهای خاص صندوق های قرض الحسنه می توان به جذب سپرده ها و پس اندازهای کوچک مردم، پرداخت وام به نیازمندان، کاستن فشار متقاضیان قرض الحسنه به بانکها، افزایش روحیه تعاون مالی و خود گرایی و وجود نداشتن بوروکراسی اشاره کرد.

بکوشیم تا هر کس در جایگاه خود با در پیش گرفتن رویکردی ایثار گونه راهکارهای تحقق پیام جهادی نایب امام زمان را برای خود روشن نماید و آنها را به عمل در آورد انشاءالله.

پیشنهادات

تلاش کنیم تا به یادآوریم که هدف و انگیزه ی اصلی از ایجاد قرض الحسنه چیست و با در نظر گرفتن معیارهای صحیح و واقعی اسلام به ایجاد قرض الحسنه های واقعاً اسلامی به دور از هر گونه ظاهر سازی و فریب کاری و سودجویی بپردازیم تا تأثیر واقعی را در اقتصاد جامعه به جای گذارد و به یادآوریم که انقلاب کردیم تا جامعه ای بر اساس معیارهای اسلامی ایجاد کنیم.

پی نوشت ها

- ۱- حسینی دشتی، مصطفی، معاریف و معاریف، چاپ دوم، قم، صدر، ۱۳۷۶، ج ۸ ص ۲۹۲، ۲۹۱
- ۲- راغب اصفهانی، حسین بن احمد، مفردات الفاظ قرآن، ترجمه حسین خداپرست، چاپ اول، قم، نشر نوید اسلام، ۱۳۸۷، ص ۶۱۷
- ۳- طبرسی، ابن علی الفضل بن الحسین، مجمع البیان، دارالمعرفه، بیروت، ۱۴۰۸ هـ ق، ج ۲، ص ۶۰۶
- ۴- الامام الخمینی، روح الله، تحریرالوسیله، مکتبه العلمیه الاسلامیه، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۶۵۲
- ۵- حسینی دشتی، مصطفی، معارف و معاریف، چاپ دوم، قم، صدر، ۱۳۷۶، ج ۸، ص ۲۹۱
- ۶- راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ قرآن، ترجمه حسین خداپرست، چاپ اول، قم، نشر نوید اسلام، ۱۳۸۷، ص ۲۹۶
- ۷- حسین دشتی، مصطفی، معارف و معاریف، چاپ دوم، قم، صدر، ۱۳۷۶، ج ۵ ص ۶۱۸
- ۸- وحیدی، محمد، درامدهای حلال و حرام، چاپ اول، قم، سنابل، ۱۳۸۶، ص ۲۲۹-۲۳۰
- ۹- قابل دسترسی در وب سایت www.islamiceconomy.cloob.com عرب بازار، عباس کیقبادی، سعید، جایگاه قرض الحسنه در نظام بانکی ایران.
- ۱۰- الحر العاملی، محمد بن الحسن، وسائل الشیعه، چاپ اول، قم، ذوالقربی، ۱۳۸۷، ج ۱۳، ص ۸۸.
- ۱۱- المجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، چاپ چهارم، تهران، مکتبه الاسلامیه، ۱۳۸۱، ج ۱۰۳، ص ۱۳۹
- ۱۲- الطبرسی، حسین النوری، مستدرک الوسائل، مکتبه الاسلامیه، تهران ذیحجه ۱۳۸۲ هـ ق، ج ۱۳، ص ۳۹۵
- ۱۳- قابل دسترسی در وب سایت www.samamos.com عبادتی بالاتر از انفاق
- ۱۴- مائده/۱۲، ترجمه مهدی الهی قمشه ای
- ۱۵- مزمل/۲۰، ترجمه مهدی الهی قمشه ای
- ۱۶- قابل دسترسی در وب سایت www.howzeh@andishehqom.com عبدوس، محمد تقی، محمدی اشتهدادی، محمد، ۱۲۵ اصل از اصول اخلاقی امامان، ص ۲۱
- ۱۷- محمد بن علی بن الحسین (شیخ صدوق)، من لایحضر الفقیه، ترجمه محمد جواد غفاری، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۰، ج ۳، ص ۵۶۷
- ۱۸- الحر العاملی، محمد بن الحسن، وسائل الشیعه، چاپ اول، قم، ذوالقربی، ۱۳۸۷، ج ۱۸، ص ۱۲۵

۱۹- همان، ص ۲۲۵

۲۰- همان، ص ۸۰

۲۱- وحیدی، محمد، درآمدهای حلال و حرام، چاپ اول، قم، سنابل ۱۳۸۶، ص ۲۴۳

۲۲- قابل دسترسی در وب سایت www.marefateqtesadi.nashriyat.ir محقق نیا، محمد جواد،

جایگاه قرض الحسنه در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران، سال اول، شماره اول، پاییز و زمستان ۸۸

۲۳- قابل دسترسی در وب سایت www.tabnak.ir/fa/news، علیزاده اصل، محمد، جهاد اقتصادی

و تبلیغات رنگارنگ بانکی، ۱۸ مرداد ۱۳۹۰

۲۴- قابل دسترسی در وب سایت www.aftab.ir.com، نمازی، حسین، نظامهای اقتصادی، دانشگاه

شهید بهشتی ۱۳۷۴، چاپ اول ص ۸۲

۲۵- همان، ص ۱۵

۲۶- قابل دسترسی در وب سایت [www. Eqtesadi.com/far](http://www.Eqtesadi.com/far)، هادوی نیا، علی اصغر، کمیجانی اکبر،

درآمدی بر جایگاه قرض الحسنه در اسلام و اثرات اقتصادی آن، چهارشنبه ۱۰ فرودین ۱۳۹۰

فهرست منابع

- * قرآن مجید، ترجمه مهدی الهی قمشه ای، چاپ چهارم، قم موسسه چاپی الهادی، ۱۳۸۱
- ۱- الحرالعالمی، محمد بن الحسن، وسائل الشیعه، چاپ اول، قم، ذوی القربی، ۱۳۸۷
- ۲- حسین دشتی، مصطفی، معارف و معاریف، چاپ دوم، قم، صدر، ۱۳۷۶
- ۳- راغب اصفهانی، مفردات الفاظ قرآن، ترجمه حسین خداپرست، چاپ اول، قم نشر نوید اسلام ۱۳۸۷
- ۴- الامام الخمینی، روح الله، تحریر الوسیله، مکتبه العلمیه الاسلامیه ۱۳۷۹
- ۵- محمد بن علی بن الحسین (شیخ صدوق) من لا یحضر الفقیه، ترجمه محمد جواد غفاری، چاپ اول، ۱۳۷۰
- ۶- طبرسی، ابن علی الفضل بن الحسین، مجمع البیان، دارالمعرفه ۱۴۰۸، هـ ق
- ۷- عبدوس، محمد تقی، محمدی اشتهاری، محمد، ۱۲۵ اصل از اصول اخلاقی، قابل دسترسی در وب سایت www.howzeh@andishehqom.com
- ۸- عرب بازار، عباس، کیقبادی، سعید، جایگاه قرض الحسنه در نظام بانکی ایران، قابل دسترسی در وب سایت www.islamiceconomy.cloob.com
- ۹- علیزاده اصل، محمد، جهاد اقتصادی و تبلیغات رنگارنگ بانکی، قابل دسترسی در وب سایت، www.tabnak.ir/fa/news، ۱۳۹۰
- ۱۰- المجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، مکتبه الاسلامیه، چاپ چهارم، تهران، ۱۳۸۱
- ۱۱- محقق نیا، محمدجواد، جایگاه قرض الحسنه در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران، قابل دسترسی در وب سایت www.marefaresadi.nasriyat.ir، ۱۳۸۸
- ۱۲- نمازی، حسین، نظامهای اقتصادی، قابل دسترس در وب سایت www.aftab.ir.com، ۱۳۷۴
- ۱۳- وحیدی، محمد، درآمدهای حلال و حرام و چاپ اول، قم، سنابل، ۱۳۸۶
- ۱۴- هادوی نیا، علی اصغر، کمیجانی اکبر، درآمدی بر جایگاه قرض الحسنه در اسلام و اثرات اقتصادی آن، قابل دسترسی در وب سایت www.Eqtresadi.com/far، ۱۳۹۰
- ۱۵- عبارت بالاتر از انفاق، قابل دسترسی در وب سایت www.samamos.com